

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**

Спеціальність: **І6 «Технології медичної діагностики та лікування»**

Спеціалізація **І6.02 «Протезування-ортезування»**

Освітньо-професійна програма: **Протезування-ортезування**

Код освітнього компонента в освітньо-професійній програмі: **ВК 9**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **очна**

Рік навчання: **1**

Семестр(и): **II (весняний)**

Тип освітнього компонента: **вибірковий**

Навчальний рік: **2025–2026**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **залік**

Пререквізити: **Вивчення освітнього компонента передбачає попереднє засвоєння програми з історії України**

Кафедра/підрозділ: **кафедра філософії та суспільних наук**, пр. Науки, 4, головний корпус, 3 поверх

Керівник освітнього компонента: **доц. Чернуха Олександр Васильович**,

email: ov.chernukha@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5697>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Інтегрований курс «Історія та культура України» складається з 2 компонентів – історичного і культурного. Перший – історичний, вивчає розвиток людського суспільства від появи першої людини на теренах сучасної України до наших днів на основі історичних джерел. Другий – культурний, вивчає культуру України в усьому її розмаїтті.

МЕТА КУРСУ: Головною метою вивчення інтегрованого курсу «Історія та культура України» є формування національної свідомості, глибокого розуміння багатовікової історії України, культурних особливостей українського народу, вписаних у європейський і світовий контекст, виховання особистості майбутнього лікаря – активного громадянина і будівника демократичного суспільства, відданого своєму народові.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- Самостійно аналізувати наукову літературу (в тому числі, іноземною мовою) та застосовувати найкращі наявні докази для вирішення важливих проблем або питань у сфері протезування та ортезування.
- Відповідно до рішення НАЗЯВО від 21 червня 2022 р. про історико-культурну складову освітнього процесу, вивчення історико-культурних процесів має забезпечувати такі програмні результати навчання, щоб здобувач вищої освіти був готовий самостійно визначати закономірності і аналізувати суспільні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються нині, розуміти їх зв'язки та проводити історичні паралелі.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**Перелік тем лекцій (10 год.):**

1. Стародавня історія і культура України.
2. Княжа доба (IX – 40-і рр. XIV ст.).
3. Литовсько-польська і козацька доба (сер. XIV – кінець XVII ст.).
4. Україна за модерної доби (XVIII – початок XX ст.).
5. Україна в новітню добу (1914 р. – початок 20-х рр. XXI ст.).

Перелік тем практичних занять (20 год.):

1. Предмет курсу «Історія та культура України». Історичні джерела та історіографія.
2. Історія первісного суспільства в українських землях.
3. Племена і народи, що населяли територію України в давнину (кіммерійці, скіфи, сармати, греки, готи, гуни, давні слов'яни).
4. Виникнення та основні етапи розвитку Київської Русі. Перші князі.
5. Соціально-економічний і політичний устрій давньоруської держави.
6. Злет і падіння Галицько-Волинської держави. Монгольська навала.
7. Культура княжої доби.
8. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель в XIV – першій половині XVII ст.
9. Феномен українського козацтва від виникнення до 30-х рр. XVII ст. Запорозька Січ.
10. Особливості розвитку української культури під владою Литви та Польщі.
11. Причини, рушійні сили, хронологічні межі Хмельниччини.
12. Створення, внутрішня та зовнішня політика козацької держави.
13. Переяславська Рада та «Березневі статті» – сутність, значення та оцінки.
14. Причини та події Громадянської війни. Гадяцька угода.
15. Боротьба гетьмана П. Дорошенка за воз'єднання українських земель.
16. Міжнародне становище України наприкінці XVII ст.
17. Політика Івана Мазепи. Наступ російського царизму на автономію України.
18. Правобережна Україна у XVIII ст. Гайдамацький рух.
19. Соціально-економічний і політичний розвиток Наддніпрянщини у складі Російської імперії у XIX – на початку XX ст.
20. Соціально-економічний і політичний розвиток західноукраїнських земель у складі імперії Габсбургів.
21. Культура модерної доби.
22. Причини революції 1917 р. та її особливості в Україні.
23. Українська Центральна Рада. Перша війна з більшовицькою Росією.
24. Українська соціалістична радянська республіка.
25. Українська держава П. Скоропадського.
26. Директорія УНР, її політика та боротьба з зовнішніми ворогами.
27. Причини поразки національних урядів і наслідки революції.
28. Міжнародне становище, політична та економічна системи УСРР на поч. 20-х рр.
29. Завдання, зміст та результати політики українізації.
30. Індустріалізація та колективізація в Україні. Голодомор 1932–1933 рр. «Великий терор».
31. Становище західноукраїнських земель під владою Польщі, Румунії та Чехословаччини.
32. Періодизація та політичні підсумки Другої світової війни для України.
33. Повоєнна еволюція політичної системи СРСР та назрівання системної кризи радянської економіки.
34. Реформування політичного ладу та економічної системи в незалежній Україні.
35. Характеристика української культури др. пол. XX – поч. XXI ст.: етапи, нові явища, світовий контекст.

Перелік тем самостійної роботи здобувачів вищої освіти (60 год.)

1. Авторитарна командно-адміністративна система управління та її негативний вплив на суспільно-політичне життя в період неосталінізму (середина 60-х – середина 80-х рр. XXст.). Конституція УРСР 1978 р.
2. Аграрне питання в підросійській і австро-угорській Україні.
3. Акт проголошення незалежності України.
4. Боротьба за державне відродження України. Створення Центральної Ради та її Універсали.

5. Будівництво суверенної Української держави.
6. Велика міграція народів крізь сучасні українські землі.
7. Внесок України в перемогу над нацизмом в Другій світовій війні.
8. Всесвітньо-історичне значення хрещення Русі.
9. Гетьманщина і поступове скасування її автономії в Російській імперії.
10. Головний підсумок Другої світової війни для України.
11. Генеза Голодомору 1932–1933 рр.
12. Генеза українців.
13. Давні слов'яни.
14. Давньоруські державницькі та культурні традиції у Великому князівстві Литовському, Руському і Жемайтійському.
15. Дальший процес формування адміністративно-командної системи у першій половині 30-х рр. ХХ ст.
16. Декларація про державний суверенітет України.
17. Державний лад і право в Україні в період Першої світової війни.
18. Державний лад у перші післявоєнні роки. Подальше зміцнення тоталітарного режиму.
19. Діяльність українських громад у Державних Думах.
20. Еміграція з українських земель у Росії та Австро-Угорщині.
21. Західна Україна на політичній мапі Європи в міжвоєнний період (Польща, Румунія, Чехословаччина, Угорщина).
22. Зміни у економічному та суспільно-політичному устрої України в 1930-х рр. Колективізація та розкуркулення.
23. Індустріалізація і урбанізація в підросійській Україні.
24. Конституція України 1996 р.
25. Конституція УРСР 1937 р.
26. Критика антинаукової путінської концепції «одного народу».
27. Критика фальшування російською імперською історіографією історії Русі.
28. Народи, що населяли територію України в давнину.
29. Національно-державний лад України в період десталінізації.
30. Переяславська угода і Московські (Березневі) статті 1654 р. – договір про васальну автономію України.
31. Подієва історія та історія довгої тривалості.
32. Покатоличення і асиміляція давньоруської еліти в Литві, Польщі, Угорщині.
33. Політична мапа українських земель по закінченні Першої світової війни.
34. «Помаранчева революція» 2004 року в Україні, її причини та наслідки.
35. Постанова козацької держави Богдана Хмельницького, її характерні риси у внутрішній і зовнішній політиці.
36. Постанова Русі.
37. Причини російської військової агресії проти суверенної України.
38. Проблема Криму та її розв'язання 1954 року.
39. Радикалізація українського національного руху в міжвоєнній Європі 1920–1930-х років.
40. Реформа державного апарату України в період перебудови.
41. Розв'язання аграрного питання в Україні більшовиками.
42. Руїна (характерні риси).
43. Русь і Європа.
44. Русь і сусідні держави.
45. Соціально-економічна і політична ситуація в Україні в період перебудови(1985-1991 рр.).
46. Специфіка українського Руху Опору в роки Другої світової війни та повоєнні роки.
47. Спростування імперської тези про наступництво Московією історичної спадщини Київської Русі.
48. Сучасний стан та перспективи розвитку Української держави.

49. Східні слов'яни і кочівники.
50. Східні слов'яни та варяги.
51. Україна в планах Антанти та Центральних держав.
52. Українська православна традиція. Київська митрополія від створення до Томасу про надання автокефалії ПЦУ.
53. Українська РСР – співзасновник ООН.
54. Українське козацтво і Європа.
55. Українське національне відродження XIX ст.
56. Українське питання напередодні й на початку Другої світової війни.
57. Український нобілітет у правлячих домах Європи.
58. Українсько-польське протистояння в роки Другої світової війни та повоєнні роки. «Волинська різанина». Обмін населенням. Операція «Вісла».
59. Українці в імперії Габсбургів – «тірольці Сходу».
60. Українці в Речі Посполитій.
61. УСРР – одна із засновниць СРСР.
62. Феномен українського козацтва, його самоусвідомлення лицарським орденом і відмінність від московсько-російського козацтва.
63. Що таке глобальна історія?
64. Що таке українська діаспора?

СРС спрямована на поглиблення й закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ і практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukczyi-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка порушення граничних термінів виконання індивідуального завдання, яке слід перевірити упродовж 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал (АСУ). Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70–120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Оцінка з освітнього компонента виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані усі підсумкові заняття та залік. Оцінка за залік становить від 120 до 200 балів.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи у межах вивчення освітнього компонента: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1–2 год. щодня виконанню самостійної роботи та

підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі вищої освіти з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи у межах вивчення освітнього компонента:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона;
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото;
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle.

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Багалій Д. Історія Слобідської України / передм. та ком. В. Л. Маслійчука; упорядн. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2019. ХХХІІ+400 с. Сер. «Слобожанський світ». Вип. 12.
2. Бойко О. Історія України : підручник. 7-ме вид., стер. Київ : Академія, 2018. 717 с.
3. Бугрій В. Історія та культура України : навч. посіб. ; М-во освіти і науки України, Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Цьома С. П., 2017. 316 с.
4. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2023. 264 с.
5. Головка В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Академперіодика, 2021. 592 с.
6. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ – ХХ століття. Київ : Yakaboo Publishing, 2022. 656 с.
7. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2021. 432 с.
8. Гриценко О. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. Київ : Майстер Книг, 2022. 320 с.
9. Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 574 с.
10. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 620 с., 124 с. іл. (Україна. Нариси історії).
11. Історія України: навчальний посібник / В.І. Танцюра, С.М. Куліш, О. О. Пересада. 2-ге вид., доп. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 536 с.
12. Історія української культури (від стародавніх часів до ХІХ століття) : ілюстрована хрестоматія : у 3 ч. / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ : Ліра-К, 2020. 320 с.
13. Павлова А. Історія української літератури : курс лекцій / А. К. Павлова, О. П. Калита; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 412 с.

14. Плохій С. Брама Європи : історія України від скіфських воєн до незалежності ; пер. з англ. Р. Клочка. Перероб. і доп. вид. Харків : Клуб Сімейн. Дозвілля, 2023. 512 с.
15. Революція Гідності: на шляху до історії: Збірник наукових праць / Відп. ред.: І. Пошивайло, Л. Онишко. Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності; Український інститут національної пам'яті; Інститут історії України Національної академії наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Український католицький університет. Київ : Національний музей Революції Гідності, 2020. 384 с.

Зав. кафедри філософії та суспільних наук

Катерина КАРПЕНКО

